

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1875. Första Kammaren. N:o 13.

Onsdagen den 10 Mars 1875.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Justerades 8 protokollsutdrag för sammanträdet å f. m. samt protokollet för den 3 dennes e. m.

Föredrogs ånyo Konstitutions-Utskottets den 3 och 6 dennes bordlagda utlåtande N:o 5, i anledning af väckt motion om ändring af 27, 32, 33, 34, 37, 55 och 59 §§ Riksdagsordningen.

1:sta punkten.

Utskottets förslag till ändring af § 59 Riksdagsordningen antogs att hvila till vidare grundlagsenlig behandling.

2:dra punkten.

§§ 27 och 32 Riksdagsordningen i ett sammanhang.

Utskottets förslag till förändring af dessa §§ antogs att hvila till vidare grundlagsenlig behandling.

§ 33 Riksdagsordningen.

Förslaget antogs att hvila till vidare grundlagsenlig behandling.

§ 34 Riksdagsordningen.

Herr Statsrådet Friherre Åkerhielm: Den redaktion till förändrad lydelse af 34 § Riksdagsordningen, som blifvit af motionären föreslagen och af Utskottet förordad, har redan vid sista riksdagen, då samma fråga förelåg, uppkallat min företrädare på den plats, hvarifrån jag nu har äran tala till Kammaren, och manar nu äfven mig att framhålla några erinringar med afseende på det arbete, som erfordras för att afsluta den Kongl. propositionen om statsverkets tillstånd och behof. Sådan redaktionen nu är föreslagen, och då ingen förändring i senare delen af denna grundlagsparagraf är ifrågasatt, blir följden den, att den redan knappt tillmätta tiden för statsverkspropositionens afslutande, renskrifning, tryckning och inbindning för att öfverlemnas till Kamrarnes talmän på Rikssalen förkortas med minst tre å fyra dygn. Man kan tycka, att en så obetydlig tidrymd icke vore af någon synnerlig vigt med afseende på ett arbete af sådan omfattning som statsverkspropositionen, och att härifrån således icke borde möta något hinder för att genomföra den nu ifrågasatta grundlags-

Tiden för riksdags öppnande.

Tiden för
riksdags
öppnande.
(Forts.)

förändringen, om den i öfrigt anses nödvändig och nyttig. Men den som har kännedom om det arbete, hvarmed departementschefen och expeditionschefen i Finans-departementet under de sista dagarne af statsverkspropositionens uppsättande äro öfverhopade, och som medför att de sista dygnen för dem måste räknas så nära som krafterna tillåta det till 24 arbetstimmar, han inser också, att en inskränkning i tiden för nämnda arbetes fullbordan, om ock blott af tre eller fyra dagar, svärligen kan låta sig göra.

Man skulle till äfventyrs tro, att det vore möjligt att från vederbörande myndigheter infordra de nödvändiga upplysningarne tidigare än nu är fallet, så att arbetet kunde i departementet börja tidigare än nu kan ske. Jag tror det icke, ehuru min erfarenhet i detta fall, jag erkänner det, är ytterst ringa, såsom hemtad endast från en statsverkspropositions uppställande, men jag ber att till ett ytterligare stöd få åberopa hvad min företrädare anför. Det har visat sig, att dessa uppgifter från myndigheterna inkommit vanligen först den 4, 5 och 6 januari; i år ingingo några ännu senare och en mycket viktig uppgift till och med först dagen efter det propositionen blifvit föredragen inför Hans Maj:t Konungen. Vid sådant förhållande och då det torde vara önskligt, att arbetet med statsverkspropositionens uppsättande, som nu är så ansträngande, i möjligaste mån lättas och utväg beredes för dess utförande på sådant sätt, att Riksdagen icke blir dermed missbelåten, föreställer jag mig, att man i intet fall bör *inskränka* tiden, inom hvilken detta arbete skall vara fullbordadt, utan snarare, om ske kan, framflytta densamma. Det förefaller mig att, utan att rubba hvad motionären afsett och utan att således förhindra den tidsvinst, han med de föreslagna förändringarne åsyftat och hvilka Konstitutions-Utskottet säkerligen också ansett förmånliga, Utskottet lätteligen torde kunna finna en förändrad form för senare delen af 34 §, som medgäfvit, att den Kongl. propositionen icke ovilkorligen behöfde öfverlemnas till Riksdagen *vid dess öppnande*, utan först en senare dag. Jag tror icke, att Kamrarnes konstituerande och utskottsvalen derigenom förhindras, ty den Kongl. propositionen kan lika väl remitteras till ett redan valdt Stats-Utskott som till ett, hvilket kommer att väljas. Vid sådant förhållande vågar jag förorda återremiss och skulle icke tveka att derå framställa yrkande, om jag dertill hade rättighet; men då jag icke har äran vara ledamot af denna Kammare, tror jag mig böra inskränka mig till att hafva fästat Kammarens uppmärksamhet å svårigheten att påskynda arbetet med statsverkspropositionens afslutande.

Herr Hallenborg: Jag erkänner villigt, att den af Herr Statsrådet och chefen för Finansdepartementet gjorda invändning mot den föreslagna redaktionen af denna paragraf i många afseenden är anmärkningsvärd. Jag tror också att, om man i Konstitutions-Utskottet satt sig riktigt in i en sådan tankegång, man möjligen, i betraktande deraf att enligt det nya förslaget Utskotten skola tillsättas inom sex dagar efter riksdagens öppnande, kunde hafva bestämt, att den Kongl. propositionen icke behöfde förr än på femte dagen efter riksdagens början aflemnas, då vederbörande således skulle haft samma tid som nu för

utarbetande af den Kongl. propositionen om statsverkets tillstånd och behof och dess öfverlemnande till Riksdagen. Då denna fråga förekom vid sistlidna års riksdag, yrkade emellertid dåvarande Finansministern, att tiden, inom hvilken statsverkspropositionen skulle öfverlemnas till Riksdagen, måtte framskjutas till den 1 februari, och då Utskottet sålunda funnit, att behofvet af utsträckt tid härför vore vida större, än att det kunde tillfredsställas genom bibehållande af de tre dagar som nu äro i fråga att borttagas, ansåg Utskottet icke skäl att i detta afseende göra någon ändring i det förslag, som vid förra riksdagen af Första Kammaren antogs hvilande till vidare grundlagsenlig behandling. Skulle nu Första Kammaren bifalla en återremiss i denna syftning, men Andra Kammaren åter komma att antaga förslaget, skulle svårigheter uppstå att vinna det här äsyftade målet. Det är emellertid klart, att om Riksdagen nu antager detta förslag hvilande, så kommer det, sedan Kamrarna uttalat sitt sista ord i frågan och det beror på Kongl. Maj:t att sanktionera förslaget eller icke, att stå Kongl. Maj:t fritt att, om betänkligheterna mot förslaget i angifvet afseende befinnas alltför stora, afslå den framställning, som blifvit af Riksdagen gjord. Jag har intet emot en återremiss, om båda Kamrarna förena sig i beslutet derom, hvarigenom frågan icke kan förfalla; men jag sätter så stor vikt på, att icke denna fråga nu förfaller, att jag anser de svårigheter, som Herr Finansministern påpekat skulle uppkomma af förslagets antagande, icke vara skäl för afslag å det samma, utan anhåller jag, att Kammaren måtte göra detta förslag hvilande till vidare grundlagsenlig behandling.

Herr Hedlund: Jag tillåter mig yrka återremiss af denna paragraf på de af Herr Statsrådet Friherre Åkerhielm anförda skäl.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, gjordes först proposition på förslagets antagande att hvila till vidare grundlagsenlig behandling, hvarvid svarades några nej jemte några ja, och sedermera proposition på förslagets återförvisning, då svaren utföllo med många ja jemte några nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

§ 37 Riksdagsordningen.

Herr von Stockenström: Enligt det stadgande, som nu förefinnes i 37 § Riksdagsordningen, skola de ständiga Utskotten tillsättas inom åtta dagar efter riksdagens öppnande, och då detta enligt 35 § skall ske senast å femte söcknedagen från dess början, det vill säga den 20 januari, komma Utskotten att senast tillsättas den 28 i samma månad. Enligt nu föreliggande förslag skulle åter riksdagens öppnande ega rum samma dag den sammanträder eller nästföljande söcknedag och Utskotten tillsättas inom sex dagar derefter eller senast den 21 januari. Under de nio riksdagar, som varit tillsamman efter det nya representationsskicket införande, hafva Utskotten blifvit tillsatta, en gång den 24, tre gånger den 22, två gånger den 21 och tre gånger den 20 Januari. Detta förhållande föranleder mig till den föreställningen, att en grundlagsförändring i ändamål att förkorta tiden, inom hvilken utskottsvalen skola företagas, icke är nödvändig, då man en-

Tiden för riksdags öppnande. (Forts.).

Tiden för Utskottens tillsättande.

*Tiden för
Utskottens
tillsättande.*
(Forts.)

ligt nuvarande grundlagsbestämmelse kan få Utskotten lika fort till-satta, som om den föreslagna förändringen blefve lag. Med anledning häraf och då den föregående paragrafen blifvit återremitterad, tillåter jag mig yrka återremiss äfven å denna paragraf.

Herr Hallenborg: På grund af frånvaro från min plats i Kam-maren under den siste talarens anförande har jag icke varit i tillfälle att uppfatta detsamma; men då jag har lyckan att samtidigt med honom vara ledamot af Konstitutions-Utskottet och der hört hans åsichter om den förevarande grundlagsförändringen, är jag i tillfälle att känna desamma. Jag ber då att få säga med afseende på Utskottens tillsättande, att jag anser, att man mycket väl kan blifva färdig der-med på de sex dagar, isynnerhet som ena Kammarens ledamöter väljas på nio år och den andras på tre år och de således hafva god tid att lära känna hvarandra. Då dertill kommer, att Första Kammaren vid sista riksdagen antog ett liknande förslag och inga nya omständig-heter sedan dess inträffat, som göra det svårare att nu antaga ett sådant förslag, får jag hos Kammaren hemställa, att Kammaren måtte antaga de föreslagna grundlagsförändringarne hvilande till vidare grund-lagsenlig behandling.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels förslagens antagande att hvila till vidare grundlagsenlig behandling, dels förslagens återförvisning, gjordes proposition på det förra yrkandet, och då der-vid svarades många ja jemte några nej, förklarades ja hafva varit öfvervägande.

§ 55 Riksdagsordningen.

Motionstiden.

Herr von Stockenström: Jag har anmält min reservation mot denna punkt i betänkandet. Jag har gjort det derföre, att jag icke ansett det vara nyttigt, att motionstiden inskränkes, och derföre att jag icke funnit det vara nödvändigt att öfriga föreslagna förändringar i grundlagen nu vidtagas, emedan jag föreställer mig, att den tids-besparing, som blifvit i motionen afsedd, skulle kunna utan grundlags-förändring vinnas genom en god vilja å statsmakternas sida. Slut-ligen har jag reserverat mig derföre, att ett liknande förslag så ny-ligen blifvit för Riksdagen framlagdt, utan att det då godkändes. Så-som bekant har motionstiden ursprungligen, då 1810 års Riksdags-ordning antogs, varit ganska lång. Den var då två månader. Den har efter hand blifvit så inskränkt, att den slutligen efter det nya representationsskickets införande blifvit nedsatt till tio dagar, en tid som jag icke kan anse vara för rikligt tillmått. Jag tror, att det kan vara ganska fördelaktigt, att det finnes en så lång motionstid, som den vi nu hafva, på det att riksdagsmännen, sedan de anländt till hufvudstaden, må sättas i tillfälle att förskaffa sig de upplysningar, de icke kunnat förut erhålla, men som här stå att finna i embetsverk, arkiv, bibliotek o. s. v. Vidare tror jag också, att det kan vara nyttigt, att riksdagsmännen kunna få samråda med hvarandra om de ärenden, i hvilka de ämna väcka motioner, hvilket ganska ofta torde

kunna föranleda dertill, att motioner, som eljest kunde anses vara i otid framkomna, icke blifva för Riksdagen framlagda, och att motionernas antal derigenom inskränkes, hvilket jag föreställer mig kunde vara till någon nytta. Man kan också af den Kongl. propositionen om statsverkets tillstånd och behof blifva föranledd att framlägga motion och man måste då hafva någon tid att erhålla kännedom om denna proposition och bilda sig ett omdöme, om man på grund deraf bör ingifva motion eller icke. Slutligen föreställer jag mig, att det ganska ofta skulle kunna möta svårigheter för en riksdagsman att i rätt tid anlända till hufvudstaden och att han således icke kunde blifva i tillfälle att begagna sig af den kortare tid, som enligt förslaget blifvit anslaget till motioners afgifvande. På grund af dessa skäl har jag trott mig icke böra tillstyrka förslaget i denna punkt och jag ber att, liksom vid en föregående paragraf, äfven vid denna få yrka återremiss.

Motionstiden.
(Forts.)

Herr Hallenborg: Äfven denna punkt blef vid förra riksdagen af denna Kammare antagen att hvila till grundlagsenlig behandling, men af Andra Kammaren afslagen. Jag har emellertid anledning tro, att förslaget nu skall möta ett gynsammare mottagande. Emot en förkortning af motionstiden hafva anmärkningar alltid blifvit framställda. Såsom Herrarne torde påminna sig, var denna förr bestämd till sex veckor, men ändrades sedermera till en månad. Redan då uppstod en stor klagan öfver, att riksdagsmännen icke skulle hinna på nämnda tid utarbета sina motioner. Den nedsattes senare till fjorton dagar och slutligen under nya representationsskicket till tio dagar; men huru mycket motionstiden än blifvit inskränkt hafva derigenom icke visat sig uppstå några svårigheter. Jag vill icke härmed påstå, att man icke skulle behöfva mer än en dag för motionernas afgifvande, men jag tror, att, om man går ned till den här föreslagna tiden, skola alla billiga anspråk vara uppfyllda. Annärkningsvärdt är, att, äfven då motionstiden var sex veckor, kommo nästan alla motionerna på de sista dagarne, och detta visar ju, att under de första dagarne hafva motionärerne endast gått och funderat på hvad de skulle komma fram med; men detta kan lika väl ske före riksdagen. Under årliga riksdagar tror jag icke, att man genom en lång motionstid bör uppmuntra till väckande af många motioner, utan torde äfven ur denna synpunkt tiden mycket väl kunna inskränkas, i synnerhet som riksdagsmännen mellan riksdagarne hafva tid att tänka på hvad de kunna vilja föreslå. För öfrigt må vi komma ihåg, att denna begränsade motionstid gäller endast de motioner, som höra till ständigt Utskotts behandling, då ju deremot de, som afse grundlagsändringar eller tillkomma tillfälligt Utskotts behandling eller föranledas af någon under riksdagen uppkommen fråga, må under hela riksdagen väckas. Under sådana förhållanden tror jag de farhågor, en ärad talare anført, icke vara af den beskaffenhet, att de böra hafva något inflytande på denna fråga, och då det vid grundlagsändringar är angeläget att göra dessa ändringar så systematiska som möjligt, tror jag det vore ganska fördelaktigt, om detta förslag äfven vid denna riksdag blefve antaget, och får, på grund af hvad jag nu anført, anhålla, det Kammaren ville,

Motionstiden. i likhet med hvad den beslutade vid förra riksdagen, förklara ifråga-
(Forts.) varande förslag hvilande till vidare grundlagsenlig behandling.

Grefve Hamilton, Henning: Jag ber att få förena mig med Herr von Stockenström i anhållan om återremiss af denna punkt. Om man alldeles icke hade någon motionstid, vore detta kanske det lämpligaste sättet att påskynda motionernas afgifvande, ty då skulle hvar och en frukta, att den fråga, i hvilken han ämnade väcka motion, hade af en eller annan anledning varit föremål för behandling inom Utskott, innan hans motion blifvit dit remitterad, och han sålunda icke få något ord med i laget. Men vill man hafva en motionstid, måste man göra denna så lång, att tid finnes för de till hufvudstaden ankommande riksdagsmännen att inhenta de upplysningar, de kunna finna erforderliga, eller att samråda med andre riksdagsmän. Då förut Riksdagen haft 8 dagar från riksdagens början att välja Utskott, har motionstiden varit bestämd till 10 dagar; nu har man satt både tiden för utskottsvalen och motionstiden till 6 dagar. Af dessa upptages en med ceremonier för riksdagens öppnande, en dag, den sjetta, skall användas för utskottsvalen, och sålunda finnas i sjelfva verket endast fyra dagar, under hvilka motioner kunna väckas och under hvilka riksdagsmännen hafva tid till det förarbete, som deras motioner kunna erfordra. För min del anser jag detta vara för litet och utan att nu vilja söka bestämma någon tid, som kunde vara lämpligare, hvilket ju Konstitutions-Utskottet borde taga i öfvervägande, vill jag förena mig i yrkandet om återremiss.

Då jag fått ordet, kan jag icke underlåta att anmärka en besynnerlighet i Utskottets motivering. Jag är icke skyldig och har i allmänhet icke lust att försvara Riksdagen, men nog tycker jag det är hårdt, att Riksdagen skall få bannor af Konstitutions-Utskottet för hvad den icke råår för. Konstitutions-Utskottet säger nemligen, att Riksdagen under första delen af dess årliga sammanvaro gör sig skyldig till en betänklig misshushållning med tid. Men Utskottet föreslår ju sjelf en ändring i grundlagen, för att bereda möjlighet för Riksdagen att icke göra sig skyldig till denna misshushållning. Det är således icke Riksdagens utan grundlagens fel, och Konstitutions-Utskottet borde icke hafva skrivit detta på Riksdagens räkning.

Herr Hallenborg: Jag är mycket ledsen öfver att från en sådan auktoritet som den siste talaren få höra en anmärkning mot Konstitutions-Utskottet. I afseende på den misshushållning med tid, som Utskottet skulle förebrå Riksdagen, är detta naturligtvis ett fel, som vidlåder grundlagen; men då det dels är Riksdagen, som antager grundlagen, och dels äfven Riksdagen, som hittills försummat att antaga ändring i grundlagen i detta syfte, så måtte det väl vara Riksdagens fel, och deraf tror jag Konstitutions-Utskottet hemtat sitt påstående, så mycket mera som det velat tillstyrka hvad motionen afser. Hvad beträffar att ingen motionstid skulle finnas, så vore det visserligen mycket bra och jag tror att, om vi nu, på sätt föreslaget är, förkorta motionstiden, detta vore rätta öfvergången till en sådan förändring; men att nu komma fram med ett sådant förslag torde möta många

svårigheter och har icke heller af någon blifvit framställt. Derest en obegränsad motionstid funnes, skulle detta förhållande verka störande på statsregleringen, emedan på hvilken tid som helst under riksdagen motioner skulle kunna väckas, som afsåge anslag, och Stats-Utskottets förslag angående anslagen sålunda fördröjas. Jag hoppas emellertid, att den ärade talaren icke lägger så stor vikt på yrkandet om återremiss, och hyser derjemte den förhoppning, att, då denna Kammare förra riksdagen antog detta förslag, den nu icke måtte visa prof på inkonsequens genom att afslå samma förslag. Jag fortsätter mitt förut framställda yrkande.

Motionstiden.
(Forts.)

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels förslaget antagande att hvila till vidare grundlagsenlig behandling dels ock återremiss deraf, framstälde Herr Grefven och Talmannen först proposition på förslaget antagande att hvila, hvarvid svarades många ja och nej i blandning, samt sedermera proposition på återremiss deraf, då svaren likaledes utföllo med många så väl ja som nej; hvaruppå och efter det proposition på förslaget antagande att hvila ånyo blifvit gjord samt med många både ja och nej besvarad, Herr Grefven och Talmannen förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Votering begärdes; till följd hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande voteringsproposition:

»Den som vill, att det af Konstitutions-Utskottet i 2:dra punkten af dess Utlåtande N:o 5 afgifna förslag till ändring af § 55 Riksdagsordningen skall antagas att hvila till vidare grundlagsenlig behandling, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, återförvisas förslaget.»

Omröstningen företogs och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 53.

Nej — 37.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 3 och 6 dennes bordlagda utlåtande N:o 9, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens Sjunde Hufvudtitel.

1:sta punkten.

Mom. a.

Postverket.

Grefve Beck-Friis: Då från vederbörligt håll anmärkning blifvit gjord mot ordalagen i denna punkt i så måtto, att man, utan att hafva haft ögat fästadt på den å andra sidan uppförda specifikation, skulle kunna misstaga sig om Utskottets rätta mening i denna del, får jag anhålla, det Kammaren ville, på det ingen tvetydighet måtte kvarstå, i punkten insätta några ord, som hänvisa till den nämnda speci-

Postverket.
(Forts.)

fikationen, hvarigenom punkten skulle erhålla följande lydelse: »att Riksdagen med afslag å framställningen om dyrtidstillägg för generalpostdirektören och byråcheferne i Styrelsen, men med godkännande i öfrigt, på sätt förestående specifikation närmare utvisar, af det utaf Kongl. Maj:t nu framlagda förslag till Postverkets aflönings- och utgiftsstaten för år 1876, måtte till 3,850,000 kronor bestämma det för Postverket å sjunde hufvudtiteln uppförda anslag, förslagsvis beräknadt att af postmedlen direkte utgå».

Som Herrarne behagade finna, utgör detta icke någon ändring i slutsiffran; men på förevarande specifikation är den förändring gjord, mot hvad Kongl. Maj:ts förslag innehåller, att dyrtidstillägget för generalpostdirektören och byråcheferne, uppgående tillsammans till 4,000 kronor, blifvit afdraget å rubriken »Aflöningsstat», hvarigenom ifrågavarande anslag minskats med nämnda belopp, under det deremot anslaget under rubriken »Afkortningar och restitutioner» ökats med samma summa, så att detta, som på Kongl. Maj:ts förslag är uppfördt till 21,120 kronor, här är upptaget till 25,120 kronor, hvarigenom slutsiffran blir densamma å båda förslagen eller 3,850,000 kronor. Utskottet har nemligen ansett, att, då Riksdagen en gång bestämt, att Postverkets inkomster skulle beräknas till denna siffra och utgifterna uppgå till densamma, någon förändring deri icke borde göras, äfven om man ändrade ett eller annat särskildt anslagsbelopp. I praktiskt hänseende betyder detta intet, ty siffran är endast förslagsvis upptagen, och Kongl. Maj:t har sjelf anvisat denna väg för att få slutsiffran lika, ty då Kongl. Maj:t föreslagit att anslaget till afkortningar och restitutioner för nämnda ändamål måtte minskas med 1,945 kronor, har Utskottet trots att det med lika mycket skäl kunde ökas med 2,055 kronor. Om man läser motiven i sammanhang med punkten, kan visserligen intet missförstånd uppstå, men för att aflägsna allt sådant, föreslår jag att äfven i sjelfva klämman införa, hvad motiven innehålla.

Statsrådet Friherre Åkerhielm: Det är en särskild fråga, som uppkallat mig att nu begära ordet, den nemligen, som rör de tjänstemän inom Postverket, hvilka till följd af den inom Riksdagen hittills följda grundsats, att dyrtidstillägg icke må beviljas å löner öfverstigande 5,000 kronor, komma att befinna sig i en säregen ställning. Dessa tjänstemän äro byråcheferne i generalpoststyrelsen, hvilka hafva 5,500 kronor i lön och följaktligen icke få dyrtidstillägg; deras närmaste underlydande hafva 4,500 kronor i lön och om dertill lägges 20 procent dyrtidstillägg, blifva desses lönevilkor 5,400 kronor. Det förefaller mig, som om billighet och rättvisa fordrade, att de förstnämnde tjänstemännen äfven komme i åtnjutande af någon löneförbättring, så att de i jämförelse med de senare intoge en bättre ställning än de eljest skulle komma att göra. Det kan visst hända, att man inom Riksdagen vill strängt fasthålla den grundsatsen, att icke lemna dyrtidstillägg å löner utöfver 5,000 kronor; men jag föreställer mig att åtminstone i afseende på byråcheferne inom Poststyrelsen och några andra tjänstemän, om hvilka jag framdeles blir i tillfälle att tala, ett likartadt undantagsförhållande må erkännas vara rådande. Ett sådant undantagsförhållande har Riksdagen äfven förr en gång uppmärksammat. Riksens Ständer

framstälde år 1858 vissa grunder för civile tjänstemäns pensionering, enligt hvilka de, som i lön åtnjoto 3,000 riksdaler eller derunder, egde att uppbära hela lönen i pension, men de, hvilka hade större lön, skulle i pension erhålla endast 80 procent af lönen; men då man uppmärksammade den orättvisa, som skulle drabba dem, som hade löner närmast öfver 3,000 riksdaler, gjorde man ett särskildt undantag för löner mellan 3,000 och 3,750 riksdaler. Jag anhåller, att det må tillåtas mig i Kammarens minne återkalla och uppläsa ordalagen ur Rikens Ständers omförmälda skrifvelse: »På det emellertid, vid tillämpningen af hvad salunda blifvit stadgadt, de, som i årlig aflöning åtnjuta öfver 3,000 riksdaler riksmünt, men mindre än 3,750 riksdaler, icke må genom den nu förslagna bestämda procentberäkningen vid afskedstagandet blifva lidande, hafva Rikets Ständer funnit sig böra meddela den förklaring af berörde stadgande, att äfven desse icke kunna få pension till lägre belopp än 3,000 riksdaler samma münt».

Det förefaller mig, som om detta förhållande vore, om icke alldeles enahanda, dock likartadt med det förevarande, och som deri låge någon anledning till den förhoppning, att Riksdagen och särskildt denna Kammare ville afse det särskilda förhållande, som eger rum med byråcheferne inom Postverket, och jag anhåller, att det må vara mig tillåtet att påvisa den utväg till dess afhjelpande, som af en bland denna Kammares ledamöter i Stats-Utskottet i afgifven reservation framstält.

Herr Hedlund: På grund af hvad Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet anført, anhåller jag att få yrka bifall till Herr Nordenfelts reservation.

Grefve Mörner, Carl Göran: Vid afgörandet af denna fråga skulle jag anhålla om upplysning rörande ett förhållande, som är mig obekant, men hvilket torde böra tagas i betraktande. Det är nemligen huruvida en eller flere af dessa byråchefer får boställsvåning i det nya posthuset. I sådant fall skulle jag nemligen anse, att han eller de redan fått dyrtidstillägg.

Herr Roos: Med anledning af den siste talarens yttrande, ber jag få nämna, att ingen af byråcheferne, åtminstone efter hvad hittills är bestämdt, får boställsvåning och att ingen anledning förefinnes att någon förändring i det fallet skall komma att ega rum. För öfrigt anhåller jag att få förena mig i anhållan om bifall till Herr Nordenfelts reservation, och jag gör det så mycket hellre, som ett dylikt bifall icke innefattar någon afvikelse från den grundsats, Riksdagen uppställt i fråga om beviljande af dyrtidstillägg. Den fastställda grundsatsen afser nemligen, att ingen genom dyrtidstillägg skulle få till mer än 6,000 kronor uppgående löneförmåner, och dessa byråchefer komma ju genom ett bifall till reservationen just upp till detta belopp af 6,000 kronor och icke högre.

Herr af Klint: Då Kammaren för icke mer än två dagar sedan genom votering afslog dyrtidstillägg på löner öfver 5,000 kronor åt tjänstemän i Arméförvaltningen, så nödgas jag, hur motbjudande det

Postverket.
(Forts.)

än är för mig att uppträda mot en tillökning af detta anslag och hur gerna jag än enskildt skulle vilja bifalla detsamma, likväl för konsekvensens skull yrka bifall till Utskottets hemställan.

Herr Reutersvärd: Den framställning, som här gjorts af chefen för Finansdepartementet äfvensom af chefen för Postverket, synes mig till den grad billig och rättvis, att det skulle i hög grad förvåna mig om Första Kammaren af så kallad konsekvens skulle vilja afslå detsamma. Det kan väl icke vara Riksdagens mening, att en underordnad tjänsteman skall hafva större lön än hans närmaste förman. Det är väl icke på sådant sätt nit och skicklighet skola uppmuntras. Man kan väl icke vilja att den, som får ett högre och ansvarsfullare embete sig uppdraget, endast skall erhålla en högre rang, men på samma gång minskade löneinkomster. Har en orättvisa redan blifvit begången, så kan det väl ej deraf vara en följd att man skall fortgå på den banan. Jag anser det vara af största vikt, att åtminstone denna Kammare vidhåller den grundsatsen, att ju större anspråk staten ställer på sina tjänstemän, desto större lön får den gifva dem. Jag vågar derjemte påstå, att det skulle vara ett ingrepp i Konungens makt att utnämna tjänstemän, ty han skulle ju icke rättvisligen kunna befordra förtjente män till en högre plats, om de der skulle få mindre lön. Jag förenar mig i yrkandet om bifall till Herr Nordenfelts reservation.

Herr Bennich: Då förslaget i den nu föredragna punkten på det närmaste sammanhänger med förslaget i en följande punkt rörande tullstaten, torde jag, för att förkorta diskussionen, redan nu få yttra mig jenväl rörande den senare punkten. Jemte det jag instämmer i Herr Nordenfelts reservation, fast jag helst sett att man gifvit mera, ber jag att få bemöta Herr af Klints yttrande med den erinran, att hvarken generalkrigs-kommissarien eller general-intendenten befinna sig i den ställning som byråcheferne i posten eller departementscheferne i tullen, ty den förstnämnde har 6,000 och den senare 6,500 kronor; de äro således redan vid eller öfver det streck, till hvilket Riksdagen genom dyrtidstillägg ansett sig vilja höja tjänstemän i rådsgraden. Det är någonting helt annat att medgifva dyrtidstillägg till en lön, som derigenom skulle komma att uppgå till mer än 6,000 kronor, än till en lön, som derigenom uppgår just till detta belopp. Jag kan för min del ej inse annat, än att Riksdagen handlade inkonsekvent, om den uppstälde såsom grundsats att tjänstemän, som nu hafva 5,000 kronor, skola få 6,000, men de som hafva 5,500 icke erhålla dyrtidstillägg, hvarigenom de komme i en sämre ställning än de, hvilka förut ansetts kunna nöja sig med en mindre lön. Det har hittills ansetts att byråcheferne i posten och departementscheferne i tullen, på grund af det trågnare arbete som åligger dem, skolat hafva 500 kronor mera än andra tjänstemän i samma grad i andra embetsverk; och man kan väl då icke nu i uppenbar strid mot denna grundsats sätta dessa departementschefer i en sämre ställning än de deras vederlikar, som man förut ansett böra hafva mindre. Jag kan omöjligen tro, att denna Kammare skulle vilja göra sig skyldig till en dylik inkonsekvens.

Herr Hedlund: Jag är egentligen förekommen af den siste tälaren, men ber likväl att ytterligare få framhålla att här icke är fråga om någon inkonsequens. Det vore en inkonsequens, om man ville höja dessa löner på 5,500 kronor med samma procent som lönerna på 5,000, men reservanten föreslår just att de endast skola höjas till 6,000 kronor. Då Riksdagen beslöt, att ingen skulle få dyrtidstillägg, som hade lön af mer än 5,000 kronor, var meningen naturligtvis, att ingen genom dyrtidstillägg skulle komma upp till mer än 6,000 kronor, fast denna mening fått ett något origtigt uttryck. Jag vidhåller således att här icke är fråga om någon inkonsequens, utan yrkar bifall till reservationen.

Postverket.
(Forts.)

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att under densamma hade yrkats dels af Grefve *Beck-Friis*, att det förevarande momentet skulle bifallas med den förändring, att efter orden »med godkännande i öfrigt» infördes orden: »på sätt förestående specifikation närmare utvisar,» dels ock af Herr *Hedlund*, att Kammarern för sin del måtte fatta ett så lydande beslut:

»att Riksdagen — jemte det den godkänner Kongl. Maj:ts nådiga framställning angående Postverkets aflönings- och utgiftsstaten för år 1876 endast med den inskränkning, att dyrtidstillägg för Generalpostdirektören icke beviljas samt att sådant tillägg för de trenne byråcheferne upptages till endast 500 kronor för hvarje — må, med den af nämnda inskränkning föranledda ändring i anslagen till aflöningsstaten samt till afkortningar och restitutioner, till 3,850,000 kronor bestämma det för Postverket å Sjunde Hufvudtiteln uppförda anslag, förslagsvis beräknadt att af postmedlen direkt utgå».

Härefter framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till momentet oförändradt, hvarvid svarades nej, sedermera proposition på bifall till detsamma med den af Grefve *Beck-Friis* föreslagna ändring, då svaren utföllo med många nej, blandade med ja, och slutligen proposition på Herr *Hedlunds* yrkande, hvilken proposition besvarades med många ja, blandade med nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Mom. b.

Bifölles.

2:dra och 3:dje punkterna.

Bifölles.

4:de punkten.

*Posthus i
Sundsvall.*

Herr Roos: De skäl, som föranledt Stats-Utskottet att afstyrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition angående uppförande af ett posthus i Sundsvall, synas hufvudsakligen hafva varit dels kostnaderna, som man ansett för höga, och dels farhågan att man genom ett bifall till framställningen skulle framkalla anspråk på en dylik förmån från många andra städer. Någon synnerlig anledning till en sådan farhåga förefinnes dock icke. Så länge postpersonalen aflönades med sportler, ålåg det tjänstemännen i den ort, der postverket icke hade egna hus, att mot åtnjutandet af dessa sportler tillhandahålla erforderlig lokal. Med postväsendets utveckling befanns emellertid en sådan anordning i

*Posthus i
Sundsvall.*
(Forts.)

städer med betydligare rörelse synnerligen ofördelaktig: för korrespondenterne kunde det icke vara förmånligt, att hvar gång en postmästare, vare sig ordinarie eller tillförordnad, bytte om bostad, skulle äfven postkontoret flyttas, kanske från den ena ändan af staden till den andra; för postverket var det omöjligt, att i en lägenhet, som man icke kunde disponera för framtiden, vidtaga sådana afstängningar af rum och sådana anordningar i öfrigt, som erfordrades. Dessa olägenheter måste afhjelpas, men aldrig har man tänkt sig att i hvarje stad af någon betydighet ett särskildt posthus skulle uppföras. Man har tvärtom ansett att en sådan åtgärd icke skulle vidtagas annat än der, hvarest den var alldeles nödvändig, och man har därför äfven i vissa städer, der eget posthus kunnat undvaras eller det som fanns var illa beläget, försålt dem; så har skett i Upsala och till någon del i Ystad, hvarefter köpeskillingen ingått till statsverket.

Den åtgärd, som nu i de flesta fall och med största fördel vidtages, är att postverket förhyr lämplig lägenhet på 10 år samt låter inteckna kontraktet, men det finnes en och annan ort, der man icke lyckats bringa ett sådant aftal till stånd, och en dylik ort är just Sundsvall, hvarest emellertid mer än på de flesta andra orter en rymlig lokal erfordras. Lokaltrafiken vid postkontoret i Sundsvall har från att år 1867 lemna en inkomst af 25,000 riksdaler stigit så, att den sju år senare eller 1873 uppgick till 47,000 riksdaler, hvilket är en stegring af 89 procent, men det är dock icke denna trafik, som i främsta rummet pakallar en större och bättre lokal, utan det är en annan omständighet. Sedan postverket frantogs rättigheten att anlita gästgifveriskjuts för postens befordrande, har det nemligen befunnits nödigt att på vissa orter och bland dem Sundsvall uppdraga åt postförvaltarne att såsom distriktchefer anskaffa anbud på postens befordran; för dessa betydliga och vidsträckta bestyr har det varit nödigt att anställa en större personal än som erfordras för den lokala trafiken och den naturliga följden deraf har åter varit att större utrymme behöfts. Upprepade försök att mot hyra erhålla en lämplig lokal i Sundsvall hafva, hittills åtminstone, misslyckats, och af trovärdige män har jag hört, att en handelsbod med två rum för närvarande icke kan derstädes erhållas för billigare pris än 1,500 riksdaler, och således skulle den för postverket erforderliga lokalen kosta 3,000 riksdaler. Det är visserligen sannt att denna summa understiger räntan på det kapital, som skulle erfordras för husets uppförande, men något afseende får man väl fästa dervid att postverket kommer i besittning af en fullt lämplig lokal, som den för all framtid kunde disponera, och ej heller bör man lemna utan afseende, att med den benägenheten, fastigheter hafva att stiga i värde, hyran för den erforderliga lokalen sannolikt inom en mansålder kommer att öfverstiga räntan på den nu begärda summan. Da det således måste anses vara af stort intresse för postverket att få en god och lämplig lokal i Sundsvall och då postverkets inkomster år 1873 med 300,000 riksdaler öfverstiga utgifterna, synes det som om en del af detta öfverskott, icke fullt en fjerdedel, svårligen skulle kunna användas till något för postverkets bästa mindre främmande ändamål än en sådan byggnad som den nu föreslagna. Jag får således vördsammt anhålla, att Kammaren med afslag å Stats-Utskottets hemställan

i denna punkt ville bifalla Kongl. Maj:ts i ämnet aflåtna nådiga proposition.

Posthus i Sundsvall.
(Forts.)

Grefve Beck-Friis: Förutom de skäl, som finnas anförda i Utskottets betänkande för afslag å Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition, ber jag få nämna ytterligare ett: den påtänkta byggnaden har synts Utskottet vara tilltagen i väl stort mått; den innefattar nemligen ej blott rymliga och lämpliga lokaler för förvaltningen på stället utan derjemte äfven en mycket stor boställsvåning äfvensom stora uthus, vagnbodas och stallar. Dessa senare motiveras, efter hvad jag kan finna, deraf att posten i dessa trakter befordras genom entreprenad i stället för genom gästgifveriskjuts, men detta förhållande kommer väl att förändras i den mån jernvägarne blifva fullbordade i dessa trakter. Inom kort skulle således dessa storartade vagnbodas och stallar vara alldeles öfverflödiga. Nu passerar hela norra posten genom Sundsvall, men detta förhållande lär väl komma att förändras då jernvägen blir färdig till Torpshammar, hvarefter posten väl torde komma att gå öfver denna punkt. Jag ber derjemte få påpeka att, äfven om man antager att det nuvarande hyresbeloppet eller 750 kronor skulle behöfva fyrdubblas för att anskaffa en lämplig lokal, så är det dock en betydlig skilnad mellan denna siffra, 3,000 kronor, och räntan på 85,000 kronor, hvilken summa ju erfordras för den nya byggnaden. Slutligen hemställer jag, huruvida det kan vara välbetänkt att göra så stora anvisningar på postmedlens öfverskott, då det dock är att förutse att postverket nästa år icke kommer att lemna ett dylikt öfverskott utan att det snarare blir en brist, ett förhållande, som jag visst icke klandrar, ty det är något som icke kan undvikas, med den utveckling som egt rum, och som väl äfven skall så småningom öfvervinnas, men under sådana förhållanden tror jag ej att det är skäl att bygga några palats för det öfverskott, som nu möjligen kan finnas. Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till den förevarande punkten, dels ock afslag derå samt bifall till Kongl. Maj:ts ifrågavarande nådiga proposition, framställde Herr Grefven och Talmannen proposition på bifall till punkten, och då dervid svarades många ja, jemte ett eller annat nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

5:te punkten.

Bifölls.

6:te punkten.

Tullverket.

Herr Bennich: Efter det beslut, Kammaren fattat i fråga om dyrtidstillägg åt byråcheferne i Generalpoststyrelsen, tillåter jag mig nu hemställa, att Kammaren, då alldeles samma skäl, såsom redan nämndt, tala för beviljandet af ett dylikt tillägg åt departementschefen i Generaltullstyrelsen ville, med afslag å Utskottets hemställan, bifalla den af Herr Nordenfelt afgifna reservationen.

Grefve Beck-Friis: Icke af böjelse, men för konsekvensens skull nödgas jag yrka bifall till Utskottets hemställan.

Tullverket.
(Forts.)

Grefve Mörner, Carl Göran:

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att under densamma hade yrkats dels bifall till den förevarande punkten och dels af Herr *Bennich*, att Kammaren måtte fatta följande beslut:

»att Riksdagen godkänner det nu framlagda förslaget till stat för Tullverket, att tillämpas för år 1876, samt, med beviljande jemväl af de begärda dyrtidstilläggen för Tullverkets personal utom för Generaltulldirektören och Departementscheferne, för hvilka sistnämnde Riksdagen endast medgifver dyrtidstillägg af 500 kronor till hvardera, förty för samma år bestämmer anslaget för nämnda verk till 2,509,000 kronor, att enligt ofvan intagna specifikation såsom förslagsanslag direkte utga af tullmedlen».

Härefter framställde Herr Grefven och Talmannen proposition på bifall till den förevarande punkten, hvarvid svarades många nej jemte några ja, och sedermera proposition på antagande af Herr *Bennichs* förslag, då svaren utföllo med många ja jemte några nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

7:de—12:te punkterna.

Biföllos.

13:de punkten.

Mom. A.

Herr vice Talmannen: Vid två föregående punkter af detta utlåtande har denna Kammare för sin del beslutat, att de tjenstemän, hvilka innehafva löner till belopp af 5,500 kronor, må i dyrtidstillägg erhålla så mycket, att deras sammanräknade lön må uppgå till 6,000 kronor, eller samma belopp, som tillgodokommer de tjenstemän, som hafva 5,000 kronors lön. Bland de i förevarande punkt upptagna embetsverk förekommer äfven Öfverintendentsembetet, och af de deri anställda tjenstemännen har Öfverintendenten 5,500 kronors lön. Vid sista riksdagen beviljades honom ett dyrtidstillägg af 500 kronor. Således antogs redan då för honom ett undantagsförhållande så, att han ej erhöi dyrtidstillägg till 20 procent af lönen, utan endast på det sätt, att lönen höjdes till det belopp, hvartill de med 5,000 kronor aflönade tjenstemän kommo, eller 6,000 kronor.

I öfverensstämmelse med den åsigt, som gjort sig här gällande vid två punkter af detta utlåtande, nemligen angående postverket och tullverket, får jag därför föreslå, att dyrtidstillägget för Öfverintendentsembetet må höjas till det af Kongl. Maj:t föreslagna belopp nemligen från 3,480 till 3,980 kronor, hvartill det vid förra riksdagen fastställdes.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes först proposition på bifall till det förevarande momentet, hvarvid svarades nej, samt sedermera proposition på deßammas antagande med den förändring, att det till dyrtidstillägg för Öfverintendentsembetet föreslagna belopp, 3,480 kronor, förhöjdes till det af Kongl. Maj:t äskade belopp, 3,980 kronor, hvilken proposition med ja besvarades.

Mom. B.

Myntverket.

Herr Wærn: Det hufvudsakliga af den i ifrågavarande moment af Utskottet föreslagna skrifvelse, nemligen att Kongl. Maj:t vid utfärdande af ny instruktion för myntverket täcktes föreskrifva, att de åtskillige tjänstemän vid myntverket hittills tillkommande sportler för probering, vägning och värdering af guld och silfver skola för framtiden upphöra, samt att de afgifter, som för sagda probering, vägning och värdering böra erläggas, skola ingå till myntverket, anser jag vara fullt riktigt och tillstyrker således bifall till denna anhållan. Deremot har jag några anmärkningar att framställa mot Utskottets förslag till anhållan om befrielse för Riksbanken från berörda afgifter, hvilken anhållan tillkommit på grund af en enskild motion och icke blifvit af Utskottet motiverad. Sedan gammalt har man här i Sverige trott, att det skulle ligga någon sorts besparing deruti, att ett Statens verk ej skulle erlägga betalning till ett annat för ett utträttadt arbete, och vi hafva länge dragits med mindre lämpliga förhållanden, som uppkommit af denna tro. Angående de Statens verk, som på senare tider tillkommit t. ex. Telegrafverket, har dock stadgats, att de af andra verk skola få betaldt för hvad de för dem uträtta. Så är äfven förhållandet med jernvägen, och hvad Postverket beträffar hafva vi nyligen med stor ansträngning afskaffat fribrefsrätten. Den princip kan således sägas vara numera antagen, att Statens verk skola erhålla betalning för de tjänster, de lemna andra Statens verk. Förevarande fråga rör sig om en bagatell och i många fall om ingenting. I fjol lät Riksbanken ej verkställa någon probering genom myntverket, och om Riksbanken köper guld af enskilda, få dessa erlägga afgiften för guldets probering. Naturligtvis kan dock inträffa, att Riksbanken vill låta probra direkt importeradt guld. Frågan är då, huruvida icke i full konsekvens med den hos oss nu antagna principen, Riksbanken då bör betala proberingsavgift, hvilken dessutom är mycket obetydlig. För en guldplants, som är värd från 15 till 40,000 kronor, är hela afgiften 2 kronor 35 öre.

Det förefaller mig vara af vigt, att man icke utan stark anledning bryter med en princip, som med mycket besvär blifvit erkänd, utan att den bör konsekvent tillämpas. Jag anhåller därför, att Kamraren, med bifall till Utskottets förslag i öfrigt, måtte derifrån utsluta orden »af enskilda» och »hvaremot Riksbanken torde böra fran dylika afgifter befrias».

Herr Ekman, Johan Jakob: Det kan visserligen vara af intresse att erfaras, huru myntverkets affärer ställa sig och hvad detta verk precis förtjenar; men jag måste tillstå, att jag ej kan finna detta vara af sådan vigt, som den siste talaren framhöll. Jag ber därför att få tillstyrka bifall till punkten uti den af Utskottet föreslagna form.

Det är väl nästan omöjligt att hålla sträng räkning mellan statens olika verk, och då de hafva samma principaler, om ock under olika namn, tror jag det vara bättre att förenkla formerna så mycket som möjligt, än att söka på håret uträkna hvad det ena verket har att uppbara af det andra. Ett dylikt skarpt åtskiljande är dessutom omöjligt att tillämpa, ej blott mellan myntverket och Riksbanken, utan

Myntverket.
(Forts.).

emellan många andra verk. Jag vill t. ex. anföra att banken nu har till åliggande att sprida silfver- och kopparskiljemyntet, hvilken spridning kostar banken årligen omkring 15,000 kronor, ehuru uppenbart är, att åtgärden egentligen är främmande för banken, och visserligen ingen tänkt på att väcka förslag om ersättning till banken för detta bestyr.

Jag får tillstå, att jag har äfven ett annat motiv, hvarför jag önskar att skrifvelsen må få den af Utskottet föreslagna form. Herrarne hafva sig alla bekant, att stora misshälligheter rådt mellan banken och myntverket. På det högsta önskar jag, att dessa må försvinna, och jag tror, att upphörande af här ifrågasvarande afgifter skulle i någon mån bidraga till att göra slut på nämnda obehagliga förhållanden. Såsom den siste talaren anförde, är den summa, som kan komma i fråga att af Riksbanken betalas till myntverket, en ren obetydlighet. Riksbanken torde nemligen ytterst sällan lemna guld till probering, åtminstone hädanefter, då banken sannolikt kommer att taga sitt guld från ett håll, som gör probering öfverflödigt, och då banken köper guld af enskilda erlägges afgiften af säljaren. Jag anhåller om bifall till det nu föredragna momentet.

Herr Hederstjerna: Förutom hvad den siste talaren anført, ber jag att få fästa uppmärksamheten på, att myntverket icke hittills uppburit afgifter för probering af ädla metaller, utan att afgifterna utgjort sportler. När nu Utskottet, på grund af enskild motion, hemställt, att dessa sportler skola upphöra, så skulle deraf följt, att Utskottet föreslagit, att alla proberingsavgifter skulle upphöra, och det hade Utskottet gjort, om Riksbanken hädanefter som hittills hufvudsakligen varit den, som anlidade myntverket för dylika arbeten. Men då hädanefter äfven de enskilda bankerna antagligen komme att äska probering och de böra lemna betalning för det arbete de få utträttadt, så har Utskottet ansett, att denna afgift fortfarande må utgå, men till myntverket. Då emellertid afgiften förlorat sin egenskap af sportel, torde Riksbanken derifrån böra befrias.

Jag anhåller om bifall till Stats-Utskottets förslag.

Herr Statsrådet Friherre Åkerhielm: Jag har endast begärt ordet för att med afseende å förra delen af Utskottets hemställan tillkännagifva, att jag tror det vara endast fördelaktigt om ifrågasvarande sportler försvinna och ersättning för dem beredes myntverkets tjänstemän. I afseende å den senare delen af samma hemställan åter, förstår jag icke hvarför man tillägger den sådan vikt, att den uppkallar diskussion. Om banken betalar proberingsavgift, minskas bankovinsten med ett motsvarande belopp, och om banken icke betalar, minskas åter med samma belopp myntverkets inkomst, hvilken ingår direkt till Riksgäldskontoret. Det förefaller mig således temligen likgiltigt, huruvida Riksbanken erlägger afgiften eller Riksgäldskontoret, genom minskad behållning från myntverket, får vidkännas densamma.

Herr Wallenberg: Det är väl icke så alldeles likgiltigt, om reda och noggranhet råder i afseende på ett industrielt företags afkastning.

Myntverket är ett industriellt företag tillhörigt staten. Det är ej likgiltigt om Myntverket afkastar mer eller mindre, ty bland dess åligganden ingår skyldigheten att, när det i omlopp varande myntet blifvit förslitet, draga detsamma ur rörelsen och vidkännas den förlust, som är förknippad med ommyntningen. Myntverket gör visserligen en ej obetydlig vinst på det skiljemynt, som präglas, men af denna vinst bör man i tid tänka på att reservera medel för den framtida stora utgiften vid ommyntning af det då förslitna myntet. Det är af denna anledning, som det ligger vigt uppå, att Myntverket får betaldt för allt hvad det gör och af alla, som anlita detsamma.

Riksbanken bär sig ganska bra, och några tusen kronors minskning i dess utgifter saknar all betydelse. Förslaget, att proberingsafgiften ej längre skall utgöra sportler för en tjänsteman, innebär icke någon anledning för Riksbanken, som blir lika väl betjenad som förut, att på förändringen göra en liten vinst. Jag är ingen vän af sportler och ser gerna att de bortfalla, änskönt vi nog alla veta, att förändringen kommer att medföra dyrtidstillägg eller löneförbättring. Den uppkommande utgiften drabbar Myntverket, och jag kan således ej finna hvarför Riksbanken skulle tillskyndas en fördel genom att slippa betala den obetydliga proberingsafgift, som enligt taxa åligger alla andra att gälda.

En ledamot af Banko-Utskottet har antydt, att misshälligheter råda emellan Riksbanken och Myntverket. Jag hoppas att dessa äro af öfvergående natur, emedan de sannolikt härleda sig ifrån att man ännu icke kommit till klarhet derom, att Riksbanken och Myntverket äro två fristående institutioner, af hvilka ingendera subordinerar under den andra. Ju mera man kommer till klarhet härom, desto lättare skola misshälligheterna utjemnas, och ett sätt att bidraga härtill är enligt min tanke att söka erhålla sådana föreskrifter, att det ena verket icke har några små fördelar på det andras bekostnad.

En annan omständighet, som vid denna frågas behandling bör tagas i betraktande, är den af förra årets Riksdag beslutade reform, som jag hoppas skall medföra ganska helsosamma följder, nemligen att de enskilda bankerna skola invexla sina banksedlar med guldmynt. Om nu de enskilda bankerna icke skola »hänga på Riksbankens gångjern» så böra de beredas tillfälle att med *samma* kostnader, som drabba Riksbanken, kunna få guld förvandladt till guldmynt. Jag tror att frågan bör tagas så enkel som den i sjelfva verket är, och jag gillar i allo Stats-Utskottets förslag, att proberingsafgifterna skola ingå till Myntverket, men jag måste deremot instämma med Herr Wærn uti, att dessa afgifter böra vara lika för alla, och således äfven för Riksbanken.

Grefve Mörner, Carl Göran: I afseende å den nu förevarande frågan, är jag väsendtligen förekommen af den siste talaren, som med en större sakkännedom än de flesta utredt densamma, och jag torde således kanske ej behöfva tillägga något. Men jag tror, att en föregående talare begagnat ett förvillande uttryck, då han tillstyrkte Utskottets förslag med förklarande att det skulle leda till förenkling i förhål-

Myntverket.
(Forts.)

landet emellan Riksbanken och Myntverket. Han sade, att genom förslagens antagande skulle man slippa liqvid dem emellan, men Riksbankens och Myntverkets liqvider äro ej slut dermed, ty de äro mycket vidlyftigare. Banken läser väl icke få sitt mynt för intet. Således behöfver man icke fästa något afseende vid den lilla omständigheten. Deremot är det ganska riktigt, att en hvar, som anlitar Myntverket om biträde, bör äfven godtgöra detsamma, och den omständighet, att ifrågavarande afgifter hädanefter skulle ingå till Myntverket i stället för till åtskillige tjänstemän, bör, efter mitt förmenande, ej föränleda till att införa ett undantagsförhållande. Jag kan icke se, att någon särskild anledning finnes för statsverket att skänka efter något åt banken, då vid förra riksdagen beslöts, att banken skulle hafva folioafgift af de verk, som förut hade skyldighet att i banken insätta sina penningar, hvilka banken begagnade utan att betala ränta.

Jag anhåller om bifall till det af Herr Wærn framställda förslag.

Grefve Beck-Friis: Ehuru det är något påkostande att erkänna, att den afdelning af Utskottet, som handlagt denna fråga, gått något för långt, måste jag dock göra ett sådant erkännande. Afdelningens hemställan har grundat sig derpå, att en hvar, som tagit närmare kännedom om förhållandet mellan Myntverket och banken, deraf rönt ett ledsamt intryck och fått den önskan, att förhållandet må ställas så enkelt och lätt som möjligt. Då banken förr rört sig genom Tumba pappersbruk, så rör den sig nu genom Myntverket. Förhållandet mellan banken och Myntverket måste således vara helt annat nu än förr och har föränledt hvarjehanda obehagligheter, på hvilka det ej är skäl att här ingå, men angående hvilka Utskottet fått åtskilliga upplysningar, hvilka gjort, att Utskottet gått för långt i sin hemställan. Jag tror, att det är bättre öfverensstämmande med ordning och reda, att hvar sak får gälla hvad den kan, och vill derföre nu sluta mig till Herr Wærns förslag, helst som frågan i och för sig är ganska likgiltig.

Herr Ekman J. I.: Jag medgifver, att frågan är af den ringa vikt, att den icke förtjenat den diskussion, som egnats densamma, och sedan nu sist en ledamot af Stats-Utskottet förklarar sig ej längre biträda Utskottets förslag, så är väl ej hopp, att det skall antagas af Kammarerna. Jag tror ej heller, att någon fäst sig vid denna fråga, om icke Stats-Utskottet framkommit med sitt förslag, men då nu frågan blifvit väckt, kan jag för min del ej finna att bland de anförda skälen något finnes, som gifver anledning att förkasta detta förslag. Här har blifvit sagdt, att vid förra riksdagen bestämdes, att de statens verk, som hafva skyldighet att insätta penningar i banken, skola betala folioafgift, och att banken räntefritt använder penningarne. Detta är ett misstag. Det är visserligen sant, att statens verk hafva skyldighet att i banken insätta öfverskottsmedel och att de härför ej få ränta, men de betala icke folioafgift och banken får ej heller använda medlen i sin rörelse.

Här har såsom skäl för att icke godkänna Stats-Utskottets förslag, blifvit anfördt, att Myntverket behöfver inkomst för att åstadkomma förbättringar i maskiner och för att bekosta den i framtiden

behöfliga ommyntningen. Ja, om ifrågavarande afgifter kunna bidraga dertill, så är det mycket väl, men de äro en försvinnande del af de för dessa ändamål erforderliga medel, och dessutom äro Myntverkets inkomster ej dåliga, ty, efter hvad jag tror mig veta, uppgick behållningen förra året till omkring 90,000 kronor.

Myntverket.
(Forts.)

Herr Dufwa: Jag ber att få upptaga hvad den ärade talare, som först hade ordet, yttrade derom, att Riksbanken under sist förflutna år icke skulle betalat någon proberareafgift till Myntverket. Jag mins icke, huru vida detta är fullt öfverensstämmande med verkliga förhållandet, men är villig att på hans ord antaga det. Hvad jag deremot med bestämdhet vet är, att efter det Kongl. instruktionen den 11 September 1874 utfärdades, hvarigenom afgiften icke blott höjdes, utan det så ställdes till, att Riksbanken skulle få den efter dess nuvarande styrelses omdöme olämpliga skyldighet att förvara åtskilliga guldsmlor, som kunde lemmas från Myntverket, icke någon probering för bankens räkning skett, något som bankens styrelse ock för framtiden torde kunna undvika. Jag har börjat med detta förklarande för att deraf må framgå, att icke å Riksbankens sida denna afgift utgör någon affär. Befrielse från dessa afgifter bör alltså icke betraktas såsom någon synnerlig förmån för Riksbanken, ty från en sådan kan Riksbanken mycket väl afstå. Det är icke den direkta tungan att betala, som visat sig besvärlig för Riksbanken, men hvad som visat sig obegvämt och, om jag så må säga, förargligt för Riksbanken, det är de indirekta verkningarne af denna betalningsskyldighet. Jag kan icke här redogöra i detalj för åtskilliga skriftvexlingar, som förekommit; jag ber blott få antyda den sista. Ehuru Myntverket förut utan anmärkning emottagit af Riksbanken guldmynt till ommyntning, så föreskrefs uti den nyssnämnda instruktionen, att Myntverket vore skyldigt endast att emottaga guldplansar, hvilket åter föranledde bankofullmäktige, att hos Kongl. Maj:t anhålla, att myntverket måtte fortfarande vara skyldigt att emottaga guldmynt till ommyntning. Utan att vilja närmare ingå i det yttrande, som med anledning häraf från Myntverket afgafs, så ber jag att få nämna, hvad hvar och en efter tagen känedom om skrifvelsen kan öfvertyga sig om, att den omständligaste invändning, som gjordes mot Riksbankens begäran, bestod i uppställandet af metod, för guldmynten, som gick derpå ut, att, i händelse misstag om guldets halt skulle före nedsmältningen egt rum, Riksbanken borde åläggas att betala profningsafgiften, 2 kronor 35 öre. Att slippa få dylika småsaker inblandade i frågor, som äro af vigt för den allmänna rörelsen, synes mig vara en billig önskan från Riksbankens sida. För öfrigt instämmer jag med den förste talaren deri, att det är rimligt och rätt, att hvarje statens inrättning får betaldt af andra för hvad den gör till dessas nytta. Myntverket är en fristående statens inrättning, men jag vågar påstå att det är Riksbanken äfven. Riksbanken går Myntverket tillhanda i viktiga afseenden, liksom ock Myntverket förrättar åtskilligt arbete åt Riksbanken, hvilket denna är mycket villig att betala, men då bör väl ock Myntverket gifva ersättning i alla de fall, då det betungar Riksbanken. Om en sådan ömsesidighet stadgas, är det icke Riksbanken som kommer att

Myntverket.
(Forts.)

förlora derpå. Jag hoppas också, att de hvilka yrkat Myntverkets rättighet att få betaladt af Riksbanken, äfven skola erkänna samma grundsats gällande mot Myntverket; men jag kommer dock till ett motsatt resultat mot dem i fråga om det nu förevarande momentet, ty då de för att genomföra hvarje inrättnings betalningsskyldighet yrkat, att den anmärkta strofen må tagas bort ur beslutet, hemställer jag på samma grund att den måtte få stå kvar. Det vore nemligen, efter mitt förmenande, lämpligt att den skrivelsen uppställes så, att Kongl. Maj:t deraf föranledes att ordna äfven Myntverkets skyldigheter mot banken. Just ur denna synpunkt hemställer jag, att förslaget må bibehållas såsom Utskottet framställt detsamma, och hoppas, att då saken kommer till pröfning hos Kongl. Maj:t, det är att motse ett förslag, hvarigenom Myntverket och Riksbanken komma i rätt ställning till hvarandra. Jag anhåller derföre om proposition på bifall till Utskottets förslag oförändradt.

Herr Wærn: Då den siste talaren, som tillika är en af herrar bankofullmäktige, erkände principen, att hvar och en bör erhålla betaladt för sitt arbete, återstår för mig endast att se till, om de skäl, på hvilka han det oaktadt i nu föreliggande fall kom till ett motsatt resultat, äro hållbara. Han ansag, att Myntverket vore skyldigt Riksbanken åtskilligt, samt ville, i förlitan på att äfven frågan derom skulle af Kongl. Maj:t blifva löst, ingå med en skrivelse af det innehåll Utskottet här föreslagit, men att af denna anledning anhålla hos Kongl. Maj:t om något, som man i principen ogillar, synes mig vara en omväg, hvarpå jag icke kan följa den föregående talaren. Jag vet icke hvad Myntverket är skyldigt Riksbanken; jag vet väl, att Riksbanken har omkostnader för spridning af mynt, men Myntverket är icke en inrättning för *spridning* utan för *prägling* af sådant; derför bör det icke heller betala Riksbanken derför att den sprider mynt. Om Riksbanken anser sig i nagon man lidande derpå, vet jag icke hvarför den icke ingår till Kongl. Maj:t och anhåller att få denna fråga pröfvad. Jag kan ej neka till att det på mig gjort ett mindre angenämt intryck att finna, det denna diskussion i viss mån framkallats deraf, att vid åtskilliga tillfällen misshällighet radt mellan bankofullmäktige och öfverdirektören vid Myntverket. Är det emellertid skäl för Riksdagen att lägga sig i dessa tvister och gifva den ena eller andra rätt? Vore frågan om dessa tvister framlagd för Riksdagen, så vore det visserligen skäl att sysselsätta sig med dem, men då så icke är förhållandet, hemställer jag, huru vida man bör uppoffra en i öfrigt allmänt gillad princip för att gynna den ena eller andra af de tvistande parterna. Man har sagt, att tvister skulle förekommas derigenom, att Myntverket icke skulle få taga afgifter af Riksbanken. Banken kan dock ej låta mynta utan att betala en afgift, och om banken erhåller guld, som är så orent, att det icke kan såsom sadant myntas, måste banken betala afgift för skedningen eller smidborgörandet. Riksbanken kan således, alldeles icke frikallas från att betala afgifter till Myntverket. Jag tror att förhållandena blifva enklast derigenom, att de i Kongl. instruktionen den 11 September sistlidne är bestämda afgifter betalas af en hvar, af bankofullmäktige så väl som af andra. Hvad beträffar

de omtalade guldsmulorna och den föregående talarens yttrande derom att fullmäktige underlåtit att verkställa probering af guld, därför att de icke vilja hafva dessa smulor tillbaka, så ber jag att få nämna, att fullmäktige icke kunna få köpa guld utan att få dylika smulor; det åtföljer alltid ett paket med dylika, vare sig guldet kommer från banken i London, i Köpenhamn eller annorstädes. Deremot anser jag den gamla föreskriften, som bestämde dessa smulor såsom sportel att proberaren, i högsta grad oriktig och just egnad att föranleda trassel. Det finnes nemligen icke någon så skicklig arbetare i världen, att han ur ett stycke guld kan hugga precis den föreskrifna vigten — enär det naturligtvis är omöjligt för honom att väga på samma gång han hugger — utan han hugger antingen för mycket eller för litet. Om han hugger profvet för stort, så uppgår ej den vikt, hvilken han är berättigad att i sportler atnjuta, till hela profvet, och han skall därför återlemna öfverskottet. Banken måste således i allt fall mottaga smulor, hvilka endast deruti skilja sig från dem fullmäktige ansett alltför sma för att bokföras och vårdas, att de äro ännu mindre. Om han åter hugger profvet för litet, så är proberaren, för att komma i atnjutande af sina fulla sportler, berättigad att uthugga eller affila ännu litet guld från den proberade plansen, — naturligtvis med samma risk som förut att taga antingen för mycket eller för litet. Hur mycket enklare och bättre är det ej att bestämma proberingsafgiften till visst belopp penningar?

Här är att välja mellan att bibehålla en princip, som är enkel och klar och icke kan gifva anledning till tvister, eller att bryta mot densamma och derigenom komma till förhållanden, som äro oegentliga. Da vi antagit en myntlag tillsammans med två andra länder, så är det väl ock skäl att bestämma dylika mindre afgifter, så vidt möjligt är, lika för alla. Om en utländsk bank af någon tillfällighet skulle vilja hafva guld proberadt vid vårt myntverk, om t. ex. Danmarks eller Norges myntverk skulle vilja det, så skulle de må hända känna sig förnämade, om vi af dem toge afgifter, hvilka Sveriges Riksbank icke betalade. Jag hoppas att Kammaren vill lemna bifall till den föreslagna skrifvelsen, dock med den förändring jag framställt.

Herr Wallenberg: Den i sina yttranden så ovanligt klare och koncise ledamoten af denna Kammare, hvilken hade ordet näst före den siste talaren, tror jag dock i afton gifvit oss prof på att motiven och slutsatsen icke alltid behöfva stå till hvarandra i ett ojäfaktigt sammanhang. Denne ledamot sade nemligen, att han vore mycket fallen för att låta Riksbanken och Myntverket få anses såsom själfständiga institutioner, och att hvardera borde hafva rättighet att få betaldt för hvad som gjordes. Han förklarade sig ingå på denna princip och begärde understöd för densammas genomförande. För min del skall jag, i hvad på mig ankommer, söka göra denna princip gällande, men nu kan jag icke längre följa talaren; ty sedermera kom han till en helt oväntad konklusion, då han önskade få godkändt Stats-Utskottets förslag till beslut; detta, om jag icke missuppfattat, för att få ett litet öfvertag, som han sedan ville efterskänka vid biläggandet af möjligen uppkommande strider med Myntverket. Det är just dessa

Myntverket.
(Forts.)

Myntverket.
(Forts.)

små tvister, som förnöta stora krafter, hvilka bättre kunde användas. För min del tror jag icke, att Kammaren bör kasta sig in i denna strid, och lika litet bör man döma någon ohörd eller taga för gifvet att den frånvarande har orätt. En ledamot, som talade för beslutets fattande i enlighet med Utskottets förslag, har sagt, att detsamma gälde en obetydlighet: den ärade finansministern har förklaradt, att det vore likgiltigt, hvilket beslut som af Kammaren fattades, och en annan ärad ledamot, som här fört Stats-Utskottets talan, har också förklaradt, att han för sin del ingenting hade emot den ändring, som Herr Warn ifragasatt. Icke desto mindre bestrides den, och detta med ihärdighet, emedan man nödvändigt vill att Myntverket skall gifva med sig. I afseende på Myntverket och den klagolät deröfver, som man icke kunnat undvika att höra, får jag säga, att det väl är möjligt, att klagomalen äro befogade angående smasaker; men i afseende på Myntverkets hufvuduppgift, som är att prägla mynt, kan jag försäkra eder, mine Herrar, att vi hafva all anledning att glädja oss öfver detta myntverk.

För några år sedan lemnade jag till kejsrerliga myntverket i Paris några hundra caroliner för att profvas. De underkastades först en noggrann okularbesigtning medelst förstoringsglas, och dervid utsöktes ett tiotal, som hade det mest misstänkta utseendet. Sedermera underkastades hvardera af dessa tio caroliner dubbla prof af tvänne olika myntproberare, hvarefter jag öfver hela förrättningen erhöi en officiel attest, vid hvars öfverlemnande till mig dåvarande presidenten för myntverket i Paris, Herr *Dumas*, fällde följande ord: »les pièces sont bonnes, mais elles ne sont pas belles».

Annu ett färskare exempel. Vid utmyntningen af tio- och tjugukronestycken får enligt lag toleransen i vikt för hvarje myntstycke utgöra $1\frac{1}{2}$ till 2 per mille. Detta skall iakttagas då myntstyckena vägas hvar för sig. Men dessutom finnes en särdeles sträng bestämmelse, som kräfver att hvarje parti guldmynt, stort 1,116 tjugukronestycken eller 2,232 tiokronestycken, som skola väga tio kilogram, icke få mer än fem gram öfver- eller understiga den fastställda vigten. Nu har det befunnits, att vid alla myntpartier, som aflemnats från Myntverket till Riksbanken, differensen i vikt icke uppgått till mer än en femtedel af den i lag medgifna och således endast till en gram på hvarje parti af tio kilograms vikt. Jag anser detta vara ett utmärkt resultat. Det är icke heller någon smasak, ty här gäller det icke »några guldmulor», utan det gäller den stora frågan, huruvida vårt nya guldmynt skall erhålla sitt tillbörliga anseende. Om nemligen toleransen begagnas af ett myntverk till det yttersta, så blir hvarje myntstycke också ansedt såsom alltid varande vid toleransens underkant, och detta förringar myntets köpkraft. Jag tror att vi i närvarande stund icke kunna önska oss en samvetsgrannare utmyntning, likasom jag villigt erkänner, att vi icke kunna önska oss en bättre styrd Riksbank, än den vi hafva att glädja oss åt.

Af alla dessa skäl anser jag klokast att, om småtvister mellan dessa institutioner icke kunna undvikas, låta sådana utageras på vederbörlig ort, d. v. s. inför Kongl. Maj:t, och att Riksdagen icke bör låta

någon dess missbelåtenhet utöfva inflytande på sina beslut. Jag yrkar fortfarande bifall till herr Warns förslag. *Myntverket.*
(Forts.)

Grefve Mörner, Carl Göran: Då jag af här fälda yttranden funnit, att jag, då jag förra gången hade ordet, begagnat mig af ett uttryck, hvilket ej varit så strängt begränsadt, att det icke kunnat missförstås, och hvilket också verkligen blifvit missförstådt, nemligen hvad jag yttrade derom, att en del af statens inrättningar måste betala folioafgift för sina i Riksbanken insatta medel, så får jag säga, att jag vet åtminstone två allmänna inrättningar, som icke äro frikallade från sådan afgift. Den ena är den institution, i hvilken jag ännu qvarstår sasom ordförande, jag menar Landbruksakademien. Akademien fick nemligen emottaga en skrivelse från Riksbanken med underrättelse, att den, enligt Riksdagens beslut, skulle för sina hos Riksbanken så lyckligt placerade medel betala folioafgift. Detta tyckte akademien var att gå nästan väl långt, och medlen förflyttades enligt akademiens beslut till Stockholms enskilda bank, der akademien på dem erhåller ränta.

Friherre von Schwerin: Jag har begärt ordet endast för att meddela den upplysning, att det inom Banko-Utskottet aldrig varit fråga om att Riksbanken skulle blifva befriad från denna afgift till Myntverket, utan är det en fullkomlig öfverraskning för Utskottet, att ett dylikt förslag framkommit. Men, om man vill gifva en present åt Riksbanken, vet jag icke något skäl, hvarför den icke skulle mottagas.

En talare på stockholmsbänken har yttrat, att Myntverket borde vara betänkt på de kostnader, som kunna uppkomma i följd af det nya myntets slitning; men, om jag å ena sidan uppställer de 90,000 kronor, som utgöra Myntverkets förtjenst för föregående år, och å andra sidan den obetydliga slitning som uppkommer å myntet, så finner jag ingen våda för dessa kostnaders betäckande. I afseende på Riksbankens förhållande till Myntverket, så har det varit svårt för fullmäktige att kunna uppfylla sin skyldighet att tillhandahålla mynt vid alla tillfällen, då sådant behöfts, men huru vida detta berott på någon uraktlåtenhet å Myntverkets sida, vill jag nu icke bedöma. Banko-Utskottet har yttrat, att det kommer att föreslå en utredning af dessa förhållanden, och det blir då tillfälle att taga dem i närmare öfvervägande. För närvarande har jag icke något annat yrkande att framställa, än att, då det blifvit föreslaget att befria Riksbanken från den ifrågavarande afgiften, jag anhåller om bifall till den nu föredragna punkten.

Grefve Mörner, Axel: Bland mycket annat, som blifvit i saken yttradt, är äfven det, att frågan i sig sjelf vore temligen likgiltig. Att frågan är likgiltig vill jag medgifva, så vida man endast ser på den afgift, från hvars erläggande man velat befria Riksbanken, men deremot anser jag icke likgiltigt, om genom den åtgärd, som af den här föreslagna skrivelsen kan föranledas, man skulle kunna för framtiden förekomma de, så att säga, misshälligheter, som uppstått mellan Riksbanken och Myntverket, eller åtminstone häfva det spända förhållande,

Myntverket.
(Forts.)

som mellan dessa båda verk för närvarande eger rum. Jag tror visserligen, att ett bättre förhållande genast skulle inträda, om sportlerna för Myntverkets tjänstemän upphörde och dessa i stället ingingo till Myntverket, men ännu säkrare skulle, enligt min tanke, detta mål vinnas, om, på sätt Utskottet föreslagit, Riksbanken befriades från vissa af dessa obetydliga afgifter, som nu erläggas till Myntverket. Det är nu icke fråga om att borttaga afgifterna för utmyntning, skedning m. m., ty dessa måste betalas lika väl af Riksbanken, som af enskilda banker och personer, hvilka för sådant ändamål anlita Myntverket. Således står Riksbanken i detta hänseende alldeles likställd med alla andra, och icke heller afser Utskottets förslag att derutinnan göra någon ändring.

Vidare har här blifvit yttradt, att Riksdagen icke borde blanda sig i smatvister mellan Riksbanken och Myntverket, utan att dessa borde utageras på den bana, dit de rätteligen höra, nemligen inför Kongl. Maj:t. Afven deri instämmer jag till fullo, men, då här icke blifvit föreslaget något definitivt beslut af Riksdagen, utan endast att Riksdagen skulle i skrifvelse anhålla att Kongl. Maj:t tacktes taga vissa omständigheter i nådigt öfvervägande, så tror jag att genom den föreslagna skrifvelsen just afses att inleda saken på denna bana, der den enligt den ärade talarens yttrande bör utageras, nemligen hos Kongl. Maj:t, som då får taga frågan under pröfning i sammanhang med det nya reglemente för Myntverket, som ju är under bearbetning. I Utskottets förslag till skrifvelse har icke blifvit sagt, att Riksbanken *skall* befrias från afgift till Myntverket, utan att Riksbanken *torde böra* befrias derifrån. Det är således endast en anhållan om pröfning af saken. Vid sådant förhållande tror jag att Kammaren icke heller läser finna olämpligt att bifalla Utskottets hemställan, och jag för min del kan icke hysa samma åsigt, som en annan ledamot af Stats-Utskottet här uttalat, att Utskottet i sitt förslag gått för långt. Jag tror att Utskottet vidtagit just den åtgärd, som är för ändamalet lagom, och jag får därför anhålla om bifall till Utskottets förslag.

Herr Wærn: Jag ber om ursäkt, att jag för tredje gången tager till ordet, men, då en ärad talare yttrat, att utmyntning icke skett så fort han önskat, och framhållit detta såsom ett fel hos Myntverket, ber jag att få uppläsa några ord, som direktören vid danska myntverket, Levy, yttrat i ett inför nationalekonomiska föreningen i Köpenhamn hållet föredrag, deri han redogjort för de förberedande åtgärder, som blifvit vidtagna för det nya myntsystemets införande. Efter att hafva omnämnt de svårigheter, som mött att få utmyntningen verkställd med erforderlig skyndsamhet, yttrar han: »Man måste väl betänka, att vårt myntverk, likaså litet som något annat myntverk, är inrättadt för nya myntreformers införande, utan endast för att, då landet är försedt med mynt, vidmakthålla förrådet deraf.»

Intet myntverk i verden är inrättadt för sådana reformer, utan endast för att bibehålla den utmyntning, som årligen behöfs, och det är således orätt att fördöma vart myntverk därför, att det icke kunnat göra hvad intet annat myntverk förmått.

Herr Ekman: Det har blifvit yttradt af en talare i min närhet, att Riksbanken gjort förlust derigenom, att en institution, Landtbruksakademien, förflyttat sina penningar från Riksbanken till Stockholms enskilda bank af anledning, att denna senare bank, i olikhet med Riksbanken, betalar ränta å penningarne. Riksbanken har dock derpå ingenting förörat, ty, då den icke fick använda penningarne, var det ju ingen vinst att hafva dem, likasom ingen förlust att blifva af med dem. Den obetydliga bokföringsafgift, som Riksbanken erhöll, ersatte knappt besväret med bokföringen, och kan sålunda icke här tagas i betraktande.

Jag är mycket ledsen deröfver, att här blifvit åtskilligt yttradt om de stridigheter, som egt rum mellan bankofullmäktige och styrelsen för Myntverket, och jag vill hoppas att åtminstone icke mina yttranden kunna anses hafva framkallat denna diskussion. Emellertid visar sig bäst af hvad under densamma förekommit, hurudant förhållandet mellan dessa båda institutioner är, ty dessa misshälligheter hafva till och med vunnit uttryck inom denna Kammarare, så att man icke kan yttra sig derom utan fara, att ens ord tydas såsom innebärande något annat än det man sagt eller menat. Man har yttrat, att ingen borde dömas ohörd. För min del vill jag icke klandra någon åtgärd af vårt Myntverk, ty jag är öfvertygad att myntningen derstädes sker både med skicklighet och med noggrannhet. Afsigten med mitt tillstyrkande af Utskottets förslag har endast varit, att ofvan antydda misshälligheter derigenom möjligen till någon del skulle kunna undanröjas, och då man tvistat om formen för betalningen för proberingen etc., så kan jag icke inse annat än att ändamålet borde vinnas genom borttagandet af all ersättning för dessa åtgärder. Man har nemligen mycket tvistat om några guldorn, eller huruvida banken skulle betala en större afgift och återfå guldornen eller en mindre och låta Myntverket behålla dem. Det synes mig gifvet, att, om Riksbanken befriades från dessa sma afgifter, skulle konsekvensen vara, att den äfven återbekomme guldsulorna.

Da Banko-Utskottet åtagit sig att inkomma till Riksdagen med yttrande om stridigheterna mellan bankofullmäktige och Myntverket, så kan Utskottet ej undvika detta; och jag har därför med tillfredsställelse omfattat det af Stats-Utskottet nu framställda förslag såsom enligt min åsigt till någon del förebyggande dessa stridigheter.

Grefve Mörner, Carl Göran: Jag vill endast lemna den upplysning, att ifrågavarande institution nu står på lika lös fot till enskilda banken som förut till Riksbanken, men enskilda banken lemnar nu 2 procent ränta på penningarne.

Hvilkendera af bankerna förvalta medlen med största affärsskicklighet, tillkommer deremot icke mig att bedöma.

Herr Dufwa: En talare på Stockholmsbanken har ansett sig kunna säga, att jag i mitt förra yttrande gjort mig skyldig till brist på sammanhang mellan premisserna och konklusionen. Jag vill icke inlåta mig i långt tal derom, utan hemställer till Kammararen, huruvida anmärkningen var befogad eller icke. Det står icke i Stats-Utskottets

Myntverket.
(Forts.).

förslag till skrifvelse, att Riksbanken *skall* befrias från de der omnämnda afgifterna, utan att Riksbanken *torde böra* befrias derifrån. Således ligger deri endast en anhållan, att Kongl. Maj:t måtte taga frågan i öfvervägande, och då läser väl Kongl. Maj:t, om han pröfvar att Riksbanken bör betala Myntverket, i sammanhang dermed också taga under pröfning huru förhållandena mellan de båda inrättningarna i öfrigt äro och tillse att desamma ömsesidigt ordnas efter enahanda grunder.

Jag vill icke förlänga öfverläggningen, men kan icke underlåta att till besvarande upptaga en framställning, som blifvit gjord af en talare från Göteborg, och som eljest skulle kunna debiteras mig såsom medgifven, nemligen att fullmäktige icke kunna blifva, såsom orden föllo, »fria från smulor», och att sådana icke kunna undvikas vid probering af guld. Riksbanken har dock hittills varit fri från dem i inrikes förhållanden. Att man, då guldpartier utrikes ifrån varit åtföljda af sådana proberingssmulor, tagit dem till vara och sökt förvalta dem såsom andra bankens medel, läser väl icke vara att klandra, men torde ej heller vara giltigt skäl att Riksbanken äfven i inrikes förhållanden skulle onödigt besväras med sådana smulsamlingar.

Herr Wallenberg: Herr Ekman har försvarat det, som ingen bestridt, nemligen lämpligheten af sportlernas upphörande för tjänstemännen i Myntverket.

En annan talare har under diskussionen vidrört ett ämne, som är helt och hållet främmande för förevarande sak, nemligen folioafgifterna i Riksbanken. Jag tror att dessa yttranden icke alls inverka på någons omdöme om den föreliggande frågan. Den siste talaren har yttrat att Utskottets förslag borde antagas därför, att der blifvit nyttjade orden »torde böra»; således endast i följd af det evasiva uttrycket, som kan lemna stort spelrum. Jag är af alldeles motsatt mening och anser, att just det obestämda i ordalagen bör utgöra tillräckligt skäl för strofens borttagande.

Då nu de enskilda bankerna hafva skyldighet att invexla sina banksedlar med guldmynt, så anser jag att de ock för guldets förvandlande till mynt böra åtnjuta samma vilkor som Riksbanken, och, sutte jag i Riksbankens styrelse, skulle jag anse för mig angeläget att på allt sätt söka främja de enskilda bankernas bemödanden att tillhandahålla guldmynt. Det kan nemligen mången gång hända, att en enskild bank på billigare vilkor än Riksbanken kan importera guld, men om då denna bank ålägges strängare vilkor i och för utmyntningen, blir kanske ingen import af, hvarigenom tilläfventyrs Riksbanken ensam får bära hela tungan af landets förseende med guldmynt.

Hufvudanledningen, hvarför jag yrkar bifall till Herr Wærns förslag, är emellertid min önskan att få bort det evasiva uti Utskottets uttryck samt min tro att det icke är nyttigt att genom något beslut af Riksdagen framkalla en ytterligare skriftvexling i en ömtälig fråga mellan Riksbanken och Myntverket.

Friherre Skogman: I afseende på den siste talarens jemförelse mellan Riksbanken samt enskilda banken och andra penningeinträttningar, samt deras förment olika rättigheter i afseende å utmyntningen, ber jag att få påpeka, att det alldeles icke är fråga om myntarelönen, ty denna skall i alla händelser utgå. Dessutom är förhållandet, att pröfnings- och proberings-afgift icke erlägges då guldplansar lemnas till myntverket för utmyntning, utan endast då man lemnar plansar och tager dem tillbaka i form af mynt. Om således enskilda inträttningar eller enskilda personer lemna guld till Myntverket för att myntas, stå de i samma ställning som Riksbanken, äfven om den nu gjorda framställningen om vissa afgifters upphörande för Riksbanken skulle vinna Kongl. Maj:ts bifall.

Myntverket.
(Forts.)

Herr Wærn: Då mina ord blifvit bestridda, får jag upplysa, att det *en gång* under fjolåret verkligen händt att till Myntverket från Riksbanken kommit plansar utan att smulor medföljt, hvilket väckte stor förvåning, men detta förhållande har, efter hvad sedermera blifvit upplyst, berott deraf, att plansarne bestått af nedsmält mynt, till följd hvaraf någon probering för undersökning af deras halt icke hade ansetts behöflig. Detta var således endast ett undantagsfall.

Herr Wallenberg: Med anledning af Friherre Skogmans yttrande vill jag säga, att jag afser ingenting annat än att främja en täflan, som förskaffar landet guldvaluta.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att under densamma hade yrkats dels bifall till den förevarande punkten och dels af Herr Wærn, att punkten skulle godkännas med den förändring, att slutet deraf erhöle följande lydelse:

»Samt att de afgifter, som för sagde probering, vägning och värdering böra erläggas, skola ingå till Myntverket.»

Härefter framstälde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till momentet, hvarvid svarades många nej, blandade med ja, och sedermera proposition på antagande af Herr Wærns förslag, då svaren utföllo med många ja, blandade med nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

14:de—18:de punkterna.

Biföllos.

Herr Grefven och Talmannen hemställde, att de i dag för första gången bordlagda målen skulle uppföras främst å föredragningslistan till nästa sammanträde, och de ärenden, hvilka i dag för andra gången bordlagts, sättas nederst å samma lista; hvilket bifölls.

Kammaren åtskildes kl. 10 e. m.

In fidem
O. Brakel.

Torsdagen den 11 Mars 1875.

Kammaren sammanträdde kl. 1,3 e. m.

Justerades 2 protokollsutdrag för den 10 dennes.

Föredrogs och hänvisades till Banko-Utskottet Herr von Ehrenheims den 10 dennes bordlagda motion N:o 48, angående beviljande af en årlig pension af 1,000 kronor åt affidne kassören i Riksbanken F. W. Löwenadlers enka, Isabella Löwenadler, född Feit.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 2, angående villkoren för tillverkning och försäljning af bränvin.

Anmälades och bordlades Lag-Utskottets utlåtande N:o 7, i anledning af väckt motion om ändring i gällande bestämmelser rörande dikning.

Herr Grefven och Talmannen hemställde, att det i dag första gången bordlagda Lag-Utskottets utlåtande N:o 7 måtte sättas främst på föredragningslistan till nästa sammanträde, och att sist å samma lista skulle uppföras det i dag andra gången bordlagda Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 2, hvilket bifölls.

Justerades protokollsutdrag rörande hänvisande till Banko-Utskottet af Herr von Ehrenheims ofvan omnämnda motion N:o 48.

På derom gjord anhållan beviljade Kammaren Herr Tornerhjelm ledighet från riksdagsgörömalen under tre veckor, räknade från den 16 innevarande månad.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 3 e. m.

In fidem
Willh. Beskow.